

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: L. Klauž
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 16. marca 1939

Leto V — Številka 22

Papežu Piju XII. — ob kronanju

Evžen Pacelli — Pij XII.

Sibek in slab je bil prvi papež. Peter se je Pohujšal nad Kristusom, zatajil ga je, rotil se je, da ga ne pozna. Ni šel z Njim v ječo in ne na Kalvarijo. Iz take človeške slabosti je klesal Kristus skalo, v take slabotne roke je dal ključne nebeskega kraljestva in takemu pastirju je izročil svojo čredo.

Križani in od mrtvih vstali Kristus je kot na krilih nebeskega orla dvignil slabotnega Petra v neslutene višave. Tako tudi danes! Ni več nuncija Pacellija, ne državnega tajnika, ni več kardinala. Dvignjen je bil v popolnoma samotne višine duhovnosti, kjer sam obravnava z Nesmrtnim Bogom o usodi sveta.

Papež tvori edinstveni, resnični pravni stik človeštva z Bogom! Pil je kot smrtnik iz čaše nezmotljivega, večnega Boga, da nas vodi ne zgolj po svoji človeški znanstvenosti, ne po genialni, priučeni modrosti, ampak pod vodstvom sv. Duha. Zato nosi edinstvena imena: Oče, Summus Pontifex, graditelj mostu med zemljo in nebesi, Namestnik Kristusov, Svetost. Da bi se pa ne prevzel, se imenuje tudi služabnik vseh služabnikov.

Naše voščilo

Ko slavimo umetnike, politike, dobrotnike, znanstvenike, vladarje, se klanjamo človeški veličini in podzavestno sami sebe poveličujemo.

V Tebi, sveti Oče, gledamo angelskega pastirja, ki ga je Bog postavil za svojega namestnika. Ti ne črpaš modrosti zgolj iz človeških virov, tvoja moč ne izhaja iz človeške energije dobrih živcev, zdrave krvi in rase, ampak iz Boga je. Skala si! luč, resnica, pot, Pastir, ki zapira in odpira vrata nebeska. Nadnaravna je Tvoja veličina! Zato bodi naše voščilo in vezilo: Slediti hočemo Tvojim navodilom in migljajem! Nočemo vprašati vedno, ali je res papež slovesno proglasil kak nauk ali pa je le z rednim učiteljstvom učil. Ne bomo se izgovarjali, da je papež premalo jasno učil, kot bi moral vsakemu posebej na uho povedati; ne bomo rekli: Te ga ni papež sam znašel, ampak Njegovo okolje, ne bomo se sklicevali na druge avtoritete proti papežu.

Danes, ko eferuarni vodje zahtevajo absolutno, slepo pokorščino, hočemo priseči po-

korščino, poslušnost. Njegove besede, njegova navodila bomo kot akademiki proučili, študirali in bomo tudi ideje, ki so se nam vzljubile, opustili.

Slutimo veliko borbo z absolutnim državnim totalitarizmom.

Samo v najožjem stiku s papeštvom se rešimo iz smrtnih močvar materializma in nihilizma. Praktični ateizem najbolj ogroža pojem prava in človečanskega dostojanstva.

Kino in naloge katoličanov

»... Katoličani vsega sveta se morajo zavesti, da se morajo baviti s tem vprašanjem, ki postaja iz dneva v dan važnejše...« (Iz pisma kardinala Pacellija kanoniku Brohéju 27. aprila 1934.)

»Vprašanje (filma) je zelo težko; kajti to vprašanje ne zadeva samo verskih interesov, ampak se tiče nenehnih atentatov nele na krščanstvo temveč celo na naravno moralo.« (Nagovor Pija XI. na predstavnike filmskega tiska 12. avgusta 1934.)

Če se hočemo baviti s tem vprašanjem, ga moramo prej poznati. Kajti

ali veste ...

... da je bilo leta 1914 na vsem svetu 8.900 kinematografov, leta 1938 89.000?

... da poseča te kinematografe tedensko okrog 300 milijonov gledalcev?

... da je samo v Franciji 4.500 kinodvoran, ki jih poseča tedensko 15 milijonov obiskovalcev, med temi 75% nižjih slojev in mladine?

... da je v Jugoslaviji 314 kinematografov s 121.120 sedeži?

... da je v Sloveniji 58 zvočnih kinov, od tega samo v Ljubljani 8 s 3981 sedeži?

... da je v našo državo velika večina filmov uvožena in to največ iz USA, Nemčije, Francije itd.?

Toda številke same še pokažejo velike važnosti neštetihi okolnosti, ki jih povzročajo filmsko vprašanje. Treba je namreč tudi vedeti

... da je postal kino novo središče vpliva, pouka in izobrazbe.

»Ko se po obljudenih mestnih četrtih zapre edina revna cerkva, se že skoraj v vsaki ulici prižgo bleščeča se mnogobarbna vabila, ki naznanjajo uprizoritve največje sile sveta.« (Pierre l'Ermite.)

»Kino je največja cerkev modernega sveta.« (M. R. Muckermann, član Mednarodne katoliške filmske službe.)

... da je često nasprotje med naukom Cerkev in tem, kar uči kino, zlasti v moralnih vprašanjih.

Zelo često, da ne rečemo skoraj že navadno, vpliv kina pobija delo duhovnikovo, namesto, da bi ga podpiral. Duhovnik po evangelijskih naukih oznanja zakonsko zvestobo, poštenje, pravnost, slogo, prvenstvo dolžnosti nad uživanjem. Kino pa podžiga

Današnja številka vsebuje:

Slovinci v tujini
Poročila Slovenske dijaške zveze
Šolski uspehi v Sarajevu
Belgrajska univerza
Od Hegla do Marxa

strast, vzbujajo občudovanje nad lahkotnim in luksuzno plehkim življenjem, poveličuje avventure, žalostna junaštva gangsterjev, tatov in zločincev in kaže tako rad življenje podzemlja in njegove nižine.

... da ne samo papež, školje, ampak tudi žurnalisti ter pisatelji, ki niso naklonjeni veri, naglašajo nevarnost slabega filma.

»Kljub cenzuri hodi kino po poti nespodobne vulgarnosti.« (Jean Fayard, La Revue de Paris, 15. jan. 1934.)

»Trebalo se je vprašati, zakaj cenzura v svoji besnosti za omejevanjem ne seže po grdobijah, ki ponižujejo naše filmsko platno in po podjetjih, ki poneumljajo publiko...« (Roger Lesbats, Le Populaire, 11. maja 1934.)

... da slab film žalostno vpliva zlasti na mladino in da je on v veliki meri odgovoren propadanju pravosti in naraščanju zločinstvenosti.

»Kino je večkrat resnična šola nemoralnosti in čisto celo zločinstvenosti. Kajti on nastavlja svoje vabe mladim ljudem, bitjem brez obrambe. Često pobija celo temeljne ideje civilizacije same, kot spoštovanje družine, lastnine, časti.« (Kardinal Verdier, 29. januarja 1938 na dan kina in radia.)

»Kino, oče nove zločinstvenosti, je pokvaril mladino bolj kot katera koli doba, kot kateri koli sekularni povzročitelj nereda in pokvarjenosti.« (Sodnik Wets, predsednik mednarodne zveze mladinskih sodnikov.)

... da je slab kino velika nevarnost za verske in socialne vrednote.

Tako lahko razumemo Litvinovo izjavo: »Kino je odločilno sredstvo za uresničenje revolucionarnih časov.«

... da slabe filmske produkcije grozno vplivajo na one, ki jih hočemo civilizirati.

»Koliko ubojev, izdajstev, banditov, izprilenosti, zakonske nezvestobe, deklet brez sramu vidimo v vaših filmih! Pri nas pa smo tako dolgo verjeli v superiornost vaše civilizacije!...« (Sultan iz Malaisie.)

Ali torej mislimo

da Cerkev nima pravice brigati se za film? Nikakor ne. Pij XI je l. 1936 naslovil na vso katoliško javnost okrožnico »Vigilanti cura«, v kateri

— hvali zlasti uspehe, ki jih je dosegla ameriška Liga dostojnosti za pravost filma;

— kaže moč, ki jo ima film bodisi v dobrem, bodisi v slabem smislu zlasti za mladino;

— podčrtava dolžnost čuječnosti, ki je naložena vsem katoličanom in vsem dobrim ljudem, ki ljubijo vrednote moralnega zdravja, družine, naroda in človeške družbe;

— našteva sredstva, kako izvrševati to čuječnost. Praktično naj se dušni pastirji trudijo, da njihovi zvesti vsako leto obljubijo — kot njihovi ameriški bratje — da se bodo vzdržali vseh filmskih predstav, ki žalijo krščansko resnico in moralo;

— želi, da bi se povsod ustanavljala katoliška filmska podjetja, ki bi proizvajala dobre filme;

— vztraja na tem, da bi se v vsaki deželi osnoval narodni filmski biro, ki bi ocenjeval filme.

Francoski kardinali in škofje so l. 1937 izdali navodilo, po katerem naj bi se izvajala okrožnica »Vigilanti cura«. Ni treba ustanoviti kakega novega društva, pač pa naj bi se priegnile vse velike zveze odraslih in mladine,

ki naj bi zavezale svoje člane, naj ne obiskujejo slabih in nevarnih filmov.

... ali lahko ostanejo katoličani indiferentni pred velikimi moralnimi, verskimi, družinskimi in socialnimi problemi, ki jih postavlja kino?

V mnogih krajih imajo katoličani svoje filmske organizacije. Te so združene v Mednarodni katoliški kinematografski službi L'Office Catholique International de Cinématographie, ki ima svoj sedež v Belgiji (6, rue Traversière, Bruxelles). Tudi Francija se zadnje čase prebujala. Ima društvo: Centrale Catholique du Cinema et de la Radio in dve kat. filmski reviji: »Choisir« in »Les Fiches du Cinéma».

In kaj smo storili mi Slovenci? Zakaj ne bi mi dali vzgleda vsej naši državi, vzrokov in prilike imamo dovolj!

»Treba je... da imajo katoliški listi kinematografske rubrike, da v njih dobre filme hvalijo, slabe pa grajajo« (kardinal Pacelli kanoniku Brohēju).

Nedeljske misli

Ob evangeliju 4. postne nedelje.
(Jan 6, 1-15.)

Jezus čudežno pomnoži pet ječmenovih hlebov in dve ribi in nasiti z njimi pet tisoč ljudi. In od koscev, ki so ostali, so napolnili še dvanaest košev. »Ko so torej ljudje videli čudež, so govorili: Ta je zares prerok, ki mora na svet priti. Ker je tedaj Jezus spoznal, da hočejo priti in ga po sili vzeti, da bi ga postavili za kralja, se je spet umaknil na goro.«

Množica je vedno materialistična. Množica hoče le vsakdanjega kruha in naprej ne misli. Jezusove misli pa so tako daleč od te množice. On hoče pozornost ljudi obrniti od zunanjega k notranjemu, od vidnega k nevidnemu. Z neko žalostno zagrenjenostjo jim pravi: »Ne iščite me zato, ker ste videli čudeže, ampak, ker ste jedli od hlebov in se nasitili.« In nato jim govori o postavitvi zakramenta sv. Rešnjega Telesa. Z nerazumevanjem so ga poslušali. Mnogo njegovih učencev je odstopilo in niso več hodili z njim. Apostoli pa, ki so verovali Jezusu kljub težkočam, ki so jih gotovo čutili, so čez leto dni pri zadnji večerji začeli doume-

vati skrivnost živega kruha iz nebes. Jezus je tedaj izpolnil, kar je pred letom napovedal. Gotovo jim je živo stopila pred oči pomnožitev kruha v puščavi. Tedaj so šele razumeli njen pravi smisel in pomen.

Ko so apostoli oznanjali vero med pagani, so nauk o sv. Rešnjem Telesu ponazorovali s čudežno pomnožitvijo kruhov v puščavi. To pa tako stalno in pogosto, da je košarica s kruhom in ribami postala kar stulen simbol sv. Rešnjega Telesa. Slike v katakombah pričajo o tem.

Ko bomo v nedeljo poslušali v cerkvi evangelij o čudežni pomnožitvi kruhov, se hočemo tudi mi spomniti postavitve sv. Rešnjega Telesa, v katero nas ta čudež uvaja. Spomnili se bomo pa tudi velikonočne dolžnosti: Spovej se svojih grehov vsaj enkrat v letu in o velikonočnem času prejmi sv. Rešnje Telo! Med znanci in prijatelji so morda nekateri, ki jim je pogled od zunanjega k notranjemu, od vidnega k nevidnemu v cerkvi zastrl. Duhovnikova beseda na prižnici za nje prešibka, da bi jim ga odstrla. Morda pa se naši prijateljski besedi posreči.

To bo nekaj v duhu katoliške akcije. Prihajimo jih h Kruhu žioljenja!

Kam je privedla „svoboda znanosti“

Neomejena svoboda znanosti, kakor je pojmuje »Naša misel« priznava človeški um kot edino merilo resnice in dobrote; to je tipični individualizem, ki se je sporedno izživljal na ekonomskem področju kot kapitalizem ali kot katerikoli gospodarski totalitarizem, boljševisem, nacionalni socializem itd. Na področju znanosti so se materialisti (Haeckel, Moleschott), idealisti (Kant, Fichte), socialisti (Marx), pesimisti (Schopenhauer) itd. sklicevali na svobodo znanosti, da so širili in utemeljevali svoje zmote.

V imenu iste svobode so učili biologi samovzniknjenje organskega življenja iz snovi, antropologi in naravoslovci mehanično in ateistično evolucijo vseh živalskih in rastlinskih vrst iz prastanice in končno iz snovi, prav tako tudi razvoj človeške duše iz živalske.

V imenu iste svobode so juristi zanikali naravno pravo in priznavali državo kot edini vir vsega prava, nadalje zanikali Cerkev pravico do ureditve zakonskega prava, zagovarjali civilni zakon itd.

V imenu iste svobode so pedagogi zagovarjali naturalistično vzgojo otrok brez nadnaravnih vidikov in ciljev.

V imenu iste svobode so zagovarjali na medicinskih fakultetah (posebno judovski profe-

sorji) kraniotomijo, splav na podlagi zgolj medicinskih indikacij.

V imenu iste svobodne znanosti so nemški učenjaki na nemških in avstrijskih univerzah zadnjih petdeset let poveljevali nemško zgodovino in zagovarjali borbo nemških srednjeveških cesarjev proti papeštvu, ki je edino branilo pravo svobodo človeka, posebno versko svobodo proti njihovemu nasilju.

V imenu iste svobode znanosti so protestantski znanstveniki slikali srednji vek kot dobo mračnjaškega in duhovnega ter prikazovali Cerkev kot tisto, ki je uvedla inkvizicijo, preganjala svobodne znanstvenike, zaprla Galileo Galilei kot mučenca znanosti, uvedla procese proti čarovnicam in jih dala na tisoče sežigati na grmadah.

V imenu iste svobode so poveljevali nemški zgodovinarji Lutra kot »osvoboditelja nemškega naroda izpod jarma ultramontanističnega Rima«, Bismarka kot tvorca nemškega raj-

V imenu iste svobode znanosti so znanstveniki totalitarno evolucionistično teorijo, ki naj obsega nepretrgan razvoj od anorganske snove do človeške duhovnosti že kot znanstveno ugotovitev razglašali, razvijali teze o praplojni, o razvoju človeka iz živalstva itd.

V imenu iste svobode Slovenci niso dobili univerze, slovenske akademike so pa Nemci prezirali in preganjali.

V imenu svobode znanosti so že dolgo prej nemški znanstveniki Herder, Fichte, Hegel dokazovali, da ima vsak narod v zgodovini svoje posebno poslanstvo; narodi (n. pr. Francozi), ki so to nalogo izpolnili, naj zginejo. Nemško poslanstvo se šele zdaj začne.

Hegel je pobožanstvil državo in trdil, da ima narod, čigar zgodovinska ura je prišla, vse pravice; človeštvo stopa zdaj v svojo germansko periodo.

Gobineau je v svoji knjigi o »neenakosti človeških ras« dal prednost beli, predvsem arijski rasi.

Houston Chamberlain je v knjigi »o osnovalih XIX. stol.« predstavil Kristusa kot Arijca.

Oswald Spengler je govoril o zgodovinski zapovrstnosti velikih kultur; sedanja kultura je »faustična« (germanska; pravilno je napovedal prihod nacionalnega socializma).

V imenu iste svobode znanosti so ukinili Francozi vse teološke fakultete, zagovarjali laično moralo izključili iz državnih šol katerikoli verouk, nastavljali na univerzah »klene in zanesljive« framasone, izgnali redovnike celo iz takih privatnih šol, ki so jih ti sami ustanovili. V imenu iste svobode je danes v Franciji skoraj vse učiteljstvo v državnih šolah komunistično, duhovnik pa ne sme prestopiti praga šole.

V imenu svobode znanosti je marsikak italijanski znanstvenik od l. 1870—1930 na univerzah v Italiji zagovarjal framasonsko gonjo proti papežu in ločitev cerkve od države; danes v imenu iste svobode zagovarjajo znanstveniki fašistično in korporativno ureditev države.

V imenu svobode znanosti so na slovaški univerzi v Bratislavi skoraj izključno češki znanstveniki predavali Slovakom in seveda tudi večkrat znanstveno dokazovali, da so Slovaki prav za prav Čehi, prav tako kakor so veleruski profesorji Ukrajincem na univerzah dokazovali, da so Rusi.

V imenu svobode znanosti dokazuje Fr. Engels (Herrn Eugen Dührings Umwälzung des Wissenschaft, 1934, p. 80), da sploh ni stalnih, nespremenljivih neresnic, ne v tako imenovanih eksaktnih vedah, ki se pečajo z mrtvo naravo (matematika, astronomija, mehanika, fizika, kemija itd., razen nekaterih izvestnih spoznav; saj je še matematika polna negotovosti; ne v vedah, ki se pečajo z preiskovanjem organskega življenja (biologija, medicinske znanosti itd.), ne v vedah, ki se pečajo s človekom, njegovimi odnosi do sebe, do drugih (filozofija, religija, morala, pravo). Saj tudi večnoveljavnih moralnih počel ni: kajti krščansko fevdalna morala iz srednjega veka, morala meščanstva, morala proletariata so popolnoma različne, in so odsev gospodarskih razmer, tako da se morala menja po gospodarskih prilikah. Engels odločno odklanja katerokoli »moralno dogmatiko«, ki bi se nam usiljevala kot večni, končno veljavni, nespremenljivi moralni zakon. Ta nauk marksista in juda Engelsa zveni prav tako kakor resolucija v »Naši misli« —

Skoraj vse evropske univerze so skozi 100 let delovale v smislu omenjene svobode znanosti. Napredek v realnih vedah, v tehniki, medicini, v zgolj pozitivnih panogah je velik in specializacija je zelo napredovala. Če je pa danes v duhovnem, idejnem, gospodarskem, kulturno-estetičnem, socialnem, političnem področju taka zmeda med narodi, so univerze prav zaradi nebrzdane svobode znanosti temu sokrivo.

So etične, moralne, filozofske, duhovne, socialne dobrine in vrednote, ki bi jih morali vsi znanstveniki sveta priznati. Narodi s strahom ugotavljajo, »kam je prišel človeški rod, ker je v svojem napuhu zavrgel božje razodetje in sledil pod lažnim plaščem znanosti krivim modroslovnim in nravnim naukom«, pravi papež Pij XI. v okrožnici z dne 20. dec. 1935.

Slovenci v tujini

Slovenski učni tečajji v Južni Ameriki. Zaradi nacistične propagande po nemških šolah v Južni Ameriki, je v argentinski javnosti vzbudilo splošen odpor proti drugojezičnim šolam in vlada zdaj te šole strogo nadzira. Slovenskim učnim tečajem pa je dana možnost, da se v miru vršijo naprej, ker naši izseljenci nimajo pravih šol tako kot Nemci, Italijani, Francozi, Angleži itd. Naši izseljenci prosijo, naj bi jim domovina čimprej poslala izseljenske učitelje in učiteljice, ker se mladina že marsikje utaplja v tujih narodnostnih morjih.

Izseljevanje iz naše države se je, kakor znano, zaradi Amerike, kakor tudi zaradi svetovne gospodarske krize zelo zmanjšalo. Vendar pa so našle, kakor je to naravno, naše odvečne delovne sile mesta v evropskih in južnoameriških državah. Seveda so te številke v primeri z izseljevanjem pred vojno nizke. V evropske države se je izselilo lanskega leta iz Jugoslavije okoli 16.000 oseb, tako na primer v Francijo 9.600, v Nemčijo 2.500, v Češko-slovaško 740, v Romunijo 500, v Avstrijo 360, v Albanijo 260, v Belgijo 200 itd. V prekomorske dežele pa se jih je izselilo lani 5.000, in sicer v Zedinjene države Severne Amerike 2.400, v Kanado 1.000, v Argentino 840, v Avstralijo 450, v Novo Zelandijo 140, v Čile 50, v Urugvaj 50, v Brazilijo 40, v Južno Afriko 50 itd. V tem času se je vrnilo iz izseljenstva v domovino okoli 6.000 oseb. Relativno pa je izseljevanje v zadnjih letih naraslo, kar se zlasti kaže v skupni vsoti denarja, ki so ga poslali izseljenci domov. Ta vsota znaša danes okoli 40 milijonov več kakor pred leti.

Prekmurski sezonski delavci v številkah. Prekmurje je zelo gosto naseljeno, saj pride na kvadratni kilometer skoraj 100 ljudi. Če odštejemo veleposestva, gozdove in nerodoviti svet, ostane na prebivalca en oral rodovitne zemlje, kar pa seveda ne zadostuje. Zato je okrog 15.000 delozmogljivih ljudi primoranih iti vsako leto v tujino, s trehuhom za kruhom. Vsako leto jih ostane nekaj stotin v tujini in se potem vrnejo šele čez nekaj let, na njihova mesta pa stopijo nove moči. Če bi nam tujina naenkrat vrnila vse delavce, bi imeli doma prevelik kader brezposelnih.

Ako pogledamo gibanje prekmurskega sezonskega delavca v številkah, vidimo, da odhaja največ naših sezonskih delavcev v Nemčijo, najmanj pa v Francijo in da je lani dal murskosoboški okraj več kot polovico vseh delavcev. Točni podatki nam v naslednji zanimivi razpredelnici pokažejo, koliko je odšlo lani na sezonsko delo v Jugoslavijo, Nemčijo in Francijo delavcev, ki so se iz različnih okrajev zglasili na borzi dela v M. Soboti:

Murska Sobota	1465	2959	1149	5573
Dolnja Lendava	848	740	764	2352
Ljutomer	164	305	49	518
Maribor levi breg	22	107	4	133
Čakovec	384	102	16	502
Prelog	98	84	10	192
Ptuj	6	18	14	38
Brežice	—	2	—	2
Celje	—	1	—	1
Ljubljana	—	1	—	1
	2987	4319	2006	9312

Tako vidimo, da se naši sezonski delavci rekrutirajo predvsem iz obeh prekmurskih okrajev in da drugi okraji, razen Čakovca in Ljutomera, praktično sploh ne pridejo v poštev.

Sezonski delavci za Jugoslavijo so prav tako po večini iz Prekmurja. Največ jih je lani delalo na državnem veleposestvu v Banatu (1428), na posestvu bratov Lederer v Banatu (506), na banovinskem posestvu v Terži pri Novem Sadu (220), na nasadih sladkorne tovarne v Novem Vrbasu (180), na državnem posestvu Karadjordjevo (150), ostali pa v manjših skupinah v Osijeku, v Bački in Dolnjem Miholjcu v Slavoniji. (Izseljeniški vestnik.)

Procvit katoliškega skavtizma v Ameriki

»Osrednji skavtski informacijski urad«, ki zbira podatke o organiziranju in o razvoju katoliških skavtov po vsem svetu je dognal, da nudi Amerika ogromno snov. Vse ameriške dežele se zanimajo za skavtski razvoj: v deželah, kjer je razvito življenje pod milim nebom, življenje polno doživljanja in nevarnih podvigov je nekaj povsem naravnega, je v skladu s pokrajino, da se uspešno razvija skavtizem.

Oglejmo si na kratko položaj skavtov v poedinih deželah Amerike kar po abecedi:

Ker ima Osrednji urad malo podatkov o Argentini, si oglejmo Brazilijo. Katoliški skavti so bili ustanovljeni v Braziliji l. 1917; danes pa je Zveza katoliških skavtov »najmočnejša organizacija te vrste v brazilskih državah«. L. 1925 se je Zveza združila z Društvom laičnih skavtov v enotno Zvezo, toda po treh letih so katoliški skavtje zopet odstopili po odločbi cerkvene oblasti, ki je ugotovila nevarnost tega združenja za njene katoliške člane.

Danes šteje »Zveza katoliških skavtov« 280 čet in čez 10.000 članov s šolo za vadiatelje, mesečnim listom in z namenom: zakonito služiti domovini in Cerkvi. In res pripada njim prvi odlikovanec vlade za hrabrost in prvi, ki je žrtvoval svoje življenje za rešitev bližnjega: Manoel Gonçalves, Branco Filho. Mnogo skavtov je vstopilo v semenišče in v razne redovne novice, a drugi obetajo biti dobri in pošteni državljani ter člani Katoliške akcije. Zadnje narodno zborovanje društva je obiskal tudi vojni minister in pohvalil njihovo delo.

V Braziliji obstoja tudi žensko društvo »Vodnice« (Guide), ki jih je okoli 1000 in prav posebno časte kot svojo patrono Ivanka Arško ter pridno sodelujejo s KA.

V Čileju žive katoliški skavti kot skupina Katoliške akcije, toda nimajo odnosov z uradnim skavtskim gibanjem, ki je povsem laično. Dejstvo, da je Čile katoliška republika, pa daje upanje, da se bodo sčasoma tudi ti odnosi ugodno uredili.

V Kanadi trenutno obstojajo katoliški skavti samo v provinci Québec; je jih okoli 5000 in čeprav so pridruženi »Boy Scouts Association of Canada« priznavajo za svojega voditelja le kardinala Villeneuve, ki je določil odnose z BSA in ima delegat izvršno oblast kot provincialni komisar in duhovno

oblast kot generalni kaplan msgr. Laflarume. Življenje v katol. združenju je zelo aktivno.

V Kolumbiji pa tvorijo katol. skavti podzvezo interkonfesionalne zveze »Los Exploradores Colobianos«, z lastnimi znaki in z lastnim imenom »Scouts Catolicos de Colombia«. Predsednik katoliških skavtov je Gonzales koadjutor nadškofa v Bogotà.

V Mehiki je okoli 2000 katoliških skavtov; po podatkih Osrednjega informacijskega urada se zdi, da živijo v dobrih odnosih z ostalimi skavti uradnega Združenja, ki ne ovira njihove verske svobode.

V Peru je redovnik p. Lazar Rouy, podpredsednik uradnega Združenja in to dovolj jasno kaže, da je soglasje popolno. Pri vsem tem imajo čete, ki so izključno katoliške, svoje posebne znake potrjene od izvršnega sveta BS Peru.

Tudi v Venezueli žive katoliški skavtje v lepem soglasju z uradnim Združenjem, čigar pravila je odobril nadškof v Cararas; obljuba in pravila Združenja so pristno katoliška, čeprav Združenje nima naravnost strogo verskega značaja. Kaplani imajo uradni čin in oblast je določila msgr. Pellina za generalnega kaplana.

Pod protestantskim vodstvom je skavtsko gibanje v Združenih državah Severne Amerike, čeprav ga tvorijo po večini katoličani. Leta 1913 je bila osnovana prva župnijska četa pri katedrali v New Yorku, toda sistematični razvoj skavtizma pod katoliškim vodstvom se začne šele l. 1933, ko je bil določen načrt sodelovanja z »Boy Scouts of America«. Leta 1937 so imeli katoliki tri tisoč čet v 66 škofijah; Chicago sam ima 323 čet, a tri druge škofije vsaka čez 100 čet.

Katoličani so tu v dobrih odnosih z laičnim gibanjem; njihovi znaki so zavarovani po zakonu. Vodstvo nacionalnega — posvetnega značaja ne obstoja; vsaka četa pripada cerkvi ali zavodu, kjer živi. Vendar pa obstoja »Catholic Comitee«, ki ureja odnose med cerkveno oblastjo in med BSA; sodelujejo škofovski, dušebrižniški in komisarski odbor; poleg teh so še škofijski odbori, ki vzdržujejo odnose z »Local Council« BSA (krajevni odbori BSA). Čete Katoliških skavtov sestavljajo večji del člani raznih verskih društev in bratovščin.

Ta kratek pregled kaže procvit katoliškega skavtizma in katoliškega življenja v Ameriki sploh.

„Vera je opij za ljudstvo“

Vendar je Marx grajal tiste, ki so se omejevali v kritiki samo na gospodarsko področje in zanemarjali filozofsko in versko. Res je, da je razredni boj prvo. Ko se bo človek odrešil na gospodarskem področju, bodo izginili bogovi, ki so le idejni odsvit meščanskega reda. Toda idejne nadstavbe, ki so proizvod določenih gospodarskih razmer imajo to lastnost, da tudi same vplivajo na te razmere in jih skušajo pridržati v stanju, ki so iz njega vznikle. Vera je opij za ljudstvo ker ga tolaži z bodočnostjo, da ostane zadovoljno s sedanjim stanjem. Zato jo je treba rušiti, kjer je le mogoče, toda previdno. Engels je zapisal, da danes Bogu nikdo ne more storiti večje usluge, kakor da ga naravnost in surovo preganja. Marxizem noče delati mučnikov. Seveda se zgodi, da nahujskane komunistične množice surovo pokažejo svoje sovraštvo do vere in njenih zastopnikov, toda voditelji se redno in po pravici izgovarjajo, da so to le posamični primeri, ki jih načelno zavračajo. Njihove metode so zahrbtnješe in zato tem nevarnejše. Marx sam je dal učencem v tem učinkovite zglede. Ko je pisal za Rheinische Zeitung o sporu med kolinskim nadškofom in vlado, se ni hotel odločiti za nobeno stran, ker je sovražil obe. Bil je prepričan, da se bo kljub temu prikupil katoličanom, ker ni potegnil z vlado. Ko je bil članek zaplenjen, je pisal Rugeju: »Ta dogodek je listu tem manj ljub, ker bi bedasti kolinski katoličani gotovo šli v past in bi obramba nadškofa privabila naročnike.«

Marx ni bil posebno izviren mislec, ampak je zbiral ideje z vseh strani. Redke so misli, ki bi jih ne našli, preden jih je on zapisal, bodisi pri Hegelu, Baueru, Rugeju, Feuerbachu, Hessu, Steinu, Bakuninu, ali da ne govorimo o Engelsu, ki je bil z njim v posebnih odnosih. Toda dočim so pri teh često brez zveze in bi se bile izgubile brez sledu, jih je Marx povezal v sestav in jim vdihnil življenje. Prav kot čudovita logična zgradba deluje Marxizem tako očarujoče na izobraženca. Kakšna je filozofska vrednost tega sestava?

Podpirajte pokret katoliške mladine!

GORJE VAM, BOGATINI!

Na griču stoji krasna vila, obširen vrt je pred njo. V številnih, toplo zakurjenih sobah živi tričlanska družina, mož in žena ter otrok. Gospodar je premožen gospod, potekel mu je sicer poslanski mandat, a ima še brezštevila delnic in visoko službo. Ni da bi štel! Zena pa je upokojena učiteljica, že dolgo, a pokojnino ima. K hiši se trudi človek. Palec mu gleda iz čevlja in krpe vise od obleke. Tako ga zebe! Psi se zaženo vanj, ko hoče pozvoniti in ga pode od vile stran. Gospod gleda ves nasmejan za psi: »Res izvrstne pse imam!«

Gorje vam bogatini! Stotine »zastopnikov naroda« delajo isto. V snegu pa prezebajo tisoči, milijoni revežev, brez doma, brez toplo zakurjene peči. Stotine sede na milijonih in ne vedo kaj je gorje. Tisoči pa ne vedo, kaj bodo jutri dali v usta.

Da bi Kristusov evangelij v tem času tudi do teh prodrl — do vseh z dvakratnimi, desetkratnimi dohodki! Vse mine, minili boste tudi vi! Vsi, ki se zbirate v templju in se trkate na prsi, spoznajte svoj čas, spoznajte svojo dolžnost! Prišel bo Kristus z bičem v roki in vas bo razgnal, ker vaše krščanstvo je zlagano. Bog bo terjal odgovor od vsakega izmed nas! Koliko smo prejeli in koliko smo dali.

Gospod, posveti ti duše in jih ogrej s toplim ognjem Ljubezni!

Nosite znak Slovenske dijaške zveze

Pred vsem boleha na isti hibi, ki so jo novohegelijanci z Marxom vred tako radi očitali Hegelu; češ da je svoj dialektični proces, ki je skoz in skoz prevraten, samovoljno ustaval, kakor da je doseženo končno stanje in bi se imela zgodovina z njim nehati. Marx je naivno padel v isto napako. Njegov nazor je smešno eshatološki in mesijanski. Po pravici bi mu lahko ugovarjal kapitalist: Ti meniš, da bo imel proletariat zadnjo besedo. Toda po tvojem lastnem nazoru mora tudi proti tej sintezi vstati nova antiteza in razvoj bo šel brez konca in kraja. Po kratkem presledku bo postal v kaki višji obliki zopet kapitalizem gospodar sveta.

Bitij ni, pravi marxizem, vesoljstvo je proces, njegova gibalna sila pa protislovje. Toda ko zmagata proletariat, bo protislovje odstranjeno, procesa, življenja, dialektike bo konec, in ker je vesoljstvo proces, bo konec vesoljstva. Zmaga bo tako popolna, da bo izginil sovražnik z zmagovalcem vred v nirvano.

Hegelu se ni posrečilo, da bi odgovoril nedvoumno na vprašanje, ali je stvarnost, ki jo priznava res protislovna ali ne. Ako ne, tedaj ni dialektičnega procesa, ako da, tedaj je tudi njegova filozofija protislovna, kakor vse, kar biva, in se torej lahko reče o njej oboje, da je resnična in da ni resnična. Toda na idejnem področju, kjer se je gibal Hegeljanizem, je protislovje vsaj možno. Marx pa, ki se je prelevil v materialista, je čisto prezrl, da je protislovje nekaj logičnega, dočim je o snovi nesmiselno reči, da je protislovna. Kjer pa ni protislovja, ni dialektike. Izraz dialektični materializem je nesmisel, kakor okrogel kvadrat. Z dialektiko pa padé tudi tisto čudno pojmovanje človeka kot substancialna fizična dejavnost in teorija o povnanjevanju in ponotranjevanju človeške narave.

Za mlado katoliško univerzo

Katoliška univerza presv. Srca Jezusovega v Milanu je na »univerzitetni dan« v maju 1938 zbrala v dobrih štirih petinah (18.620) italijanskih župnij skupno 3.214.425.95 lir za svoje potrebe. Vivat, crescat, floreat!

ZTO. Kot zamenjanec Slovenske dijaške zveze je prispel pretekli teden v Ljubljano tov. Melichar Václav iz Slovaške. Slovenske katoliške dijakinje in dijaki iskreno pozdravljamo v naši sredi brata Slovaka in mu želimo prijetno bivanje v Sloveniji.

ZTO. Zvezni odbor je sprejel v smislu pravil v odbor tov. Pajka Staneta in mu poveril referat za organizacijo nižje in meščanske šole.

Študijski dnevi Pax Romane o veliki noči 1939

ZTO. Vršili se bodo v glavnem mestu kantona Obwald v Larnenu, od 12. aprila zvečer do 17. aprila jutraj. Prvi dnevi bodo posvečeni študiju, na blejskem kongresu Pax Romane izbrane teme: »Notranja organizacija zveze katoliških študentov«; poslednji pa pretresanju administrativnih vprašanj. Predvideni so tudi izleti v gore, romanje, švicarski narodni večeri i. dr.

Ker se mi, zaradi velikih stroškov, ne bomo mogli udeležiti svetovnega kongresa Pax Romane v Ameriki, nam ostanejo le študijski dnevi, ki se jih moramo udeležiti v čim večjem številu.

✱

Poljska.

Numerus clausus na univerzah.

V letu 1923—24 je štela univerza v Lwovu 43% judovskih študentov. Letos je bilo pripuščenih v vse oddelke le kakih 20 judov, to se pravi samo 5% vseh novincev, medtem ko je numerus clausus določal 10% vseh na novo vpisanih. Vse kaže, da bo numerus clausus postal numerus nullus. Katoliški poljski akademiki se vprašujejo popolnoma v soglasju z naukom sv. očeta, ali ni tako postopanje v nasprotju z najosnovnejšim osebnim pravom.

Od Hegla do Marxa (Dalje.)

Družabna revolucija, ki se bliža, bo obenem politična in verska revolucija. Za meščansko družbo je značilno, da se v njej delavski razred povnanji, da se delavec samega sebe izpreminja v predmet, v denar in gleda nanj kot na nekaj tujega, vzvišenega, maliku podobnega. To stanje se odraža nujno v vseh njegovih nazorih, v filozofiji, v pojmovanju države, v religiji, saj so ideje le odsvit stvarnega stanja v človeških glavah. Zato smatra meščan državo za neko vzvišeno bitje in vanj povnanji pravičnost, sam pa ostane sebičnež, zato si ustvarja bogove in jim pripisuje vse, kar najde v sebi dobrega in plemenitega in s tem samega sebe »razčloveči«. Komunistična revolucija, ki bo vrnila delavcu sad njegovega dela, bo s tem obenem vrnila človeku njegov ideal, njegovo plemenito naravo, ki jo je povnanjil v državo in v bogove. S tem bo izpraznil te miselne tvorbe, ki se bodo brez vsebine kmalu same po sebi razblinile v nič. Nova doba ne bo poznala ne držav ne verstev, tudi delavski razred bo prenehal, ker ne bo več protislovja, ostala bo samo človeška družba ali podružabljeno človeštvo. Le ob prehodu bo delavstvo uvedlo diktaturo, da razlasti kapitaliste, potem pa mora tudi ta zadnja državna oblika nehati.

„Naloge delavskega razreda“

Kakšna je naloga delavskega razreda pri tem razvoju? Prevrat iz meščanske v komunistično družbo je nujen, ker izvira iz najosnovnejšega naravnega zakona, iz dialektičnega procesa, pa naj bo to človeku po volji ali ne. Toda človek, ki je proizvod družabnih razmer, kar pravilno poudarja vulgarni materializem, lahko na te razmere tudi sam vpliva. Človek je svoboden in more razvoj pospeševati ali zavirati. Najbolj ga pospešuje s tem, da nasprotje v družbi še poveča, da jači nezadovoljnost, razvne razredni boj in tira delavstvo v obup. Marx je bil odločen nasprotnik socialističnih struj, ki so skušale z delnimi preosnovami ublažiti delavstvu trpljenje in polagoma dovesti do izboljšanja. Njegova dialektična teorija zahteva, da se nasprotja, čim bolj zaostre, kajti rešitev pride samo po prevratu, po hipnem skoku iz protislovja v sintezo. Nekoč je pisal Rugeju, da so ga naprosili Judje, naj vložijo zanje prošnjo na deželno vlado, in da je to tudi storil, četudi je vedel, da bo odbita, češ da je treba čim več lukenj zavrtati v krščansko državo in da »zagrenjenost raste z vsako prošnjo, ki je surovo zavrnjena«.

Na obzorjih korporativizma

Francija je čudna dežela. Oficielno v vseh svojih javnopravnih ustanovah, organih itd. svobodomiselnost in laična do kraja, torej v tem smislu ideološko totalitarna, je v pravem pomenu besede svobodoljubna na vsej ostali širini francoskega življenja.

In dočim je »legalna dežela« od začetka tretje republike vse do danes ostala nespremenjeno laično-statična, je »živa dežela« izven tega okvira v tem času doživljala in tudi doživela močan duhovni preobrat:

Intelektualno laično svobodomiselnost je preživelo dobo vulgarno-ciničnega antiklerikalizma, iz katerega n. pr. zaostala slovenska liberalna inteligenca ne najde poti. Zaman bi v stolpcih slovenskih liberalnih glasil iskali n. pr. priznanje, da je papež »največja duhovna in moralna avtoriteta sveta«, da je »krščanstvo ne le vir evropske civilizacije, temveč osnova civilizacije sploh« in podobno in vendar so francoski svobodomiselniki listi in revije v zadnjem času bili polni takih in podobnih fraz. In mislim, da bi bila nekoliko prepriprosta razlaga, kakor da gre tu le za neke vrste hipokrizijo, kar brez dvoma velja za slavospeve, ki sta jih Pij XI. in XII. v zadnjih dneh bila deležna v »L'Humanité« in »Populaire«. Ne, »Tempsu«, »Republique« in drugim laičnim glasilom, tega ne bi mogli očitati. Gre za spoznanje, čeprav to ne pomeni »spreobrnjenja«.

Francoska »živa dežela« izgublja svojo sfinčino masko, v katero jo je za kratek prešledek odela ljudska fronta in dobiva znova vedno bolj izrazit obraz. Katolicizem se je brez dvoma na tem realnem življenjskem prostoru bogato odškodoval za načelno izključitev, katere je deležen v prekatih oficijelne, zakonite Francije. Kar je ostalo od liberalizma, se brez hrupa, skoraj neopazno bliža krščanstvu. In tako je na tem živem obrazu Francije danes jasna predvsem ena črta: ona, ki loči ostalo Francijo od izoliranega marksističnega bloka.

* * *

Odmevi tega duhovnega razvoja presegajo območje zgolj neke vrste »moralnega« ali »splošno-kulturnega« (žalibog nam manjkajo boljši izrazi) približevanja in stopajo celo že v svet socialne filozofije in njenih družabno-političnih konsekvenc, torej v sfero, v kateri je laični republikanski liberalizem Francije bil najbolj nestrpen, občutljiv in konservativno-antiklerikalni. Nemogoče je slediti vsej masi sodobne francoske družabno-obnovitvene, politične in gospodarske literature, ki preplavlja francoski književni trg.

Pa treba je še bolj precizirati: dežela, kjer je ideološki odpor proti korporativizmu kot organski vezi med »državljanom« in »državo« dobil svojo klasično pravno obliko in sankcijo, danes brez dvoma izmed vseh dežel največ razpravlja o korporativizmu. Skoraj bi rekel, da je n. pr. v Italiji težko najti toliko »korporativistične« literature, kot v Franciji. Vse večje založbe so ustanovile posebne zbirke korporativnih razprav (Sirey, Alcan, Payota, Flamerion, De Medicis itd.). Knjige in brošure s korporativno vsebino gredo v stotine. Množijo se tedniki in revije, »gibanja« in krožki v vseh profesionalnih organizacijah in sindikatih so vstali goreči »militants« korporativizma, celo v vrstah CGT. Kongres »gospodarskih teoretikov francoskega jezika« je posvetil eno svojih zasedanj korporativizmu, ustanovil se je »Institut za proučevanje korporativizma« itd.

Ne le, da je korporativizem v intelektualnem svetu postal privlačen predmet resnega znanstvenega razpravljanja, čemur se ni čuditi, ker znanost, ki to ime zasluži, se nikdar ne ustavlja pred trenutnimi psihološkimi strastmi. Kar je mnogo bolj značilno — in morda je to posledica prvega — je to, da se začenejo korporativizma oklepali tudi aktiv-

ni politični činitelji, kar je zanesljiv barometer, da so psihološko-oportunistični razlogi, ki so narekovali »strah pred korporativizmom«, odpadli. Že leta 1934 je znani neosocialist Marcel Seat napisal v »Republique«, ki nosi podnaslov »organ radical du combat« (borbeni list radikalno-socialistične stranke) — da »se vse možnosti pomlajenja države sučejo okoli korporativne ideje«.

In ista »République« je te dni zbudila v francoskem javnem mnenju splošno pozornost z uvodnim člankom o korporativizmu, ki ga je dne 25. februarja t. l. napisal njen glavni urednik, predsednik Federacije radikalno-socialistične stranke za severno Francijo, Emile Roche. Ker je ta uvodnik zaradi svojih stvarnih izvajanj poleg tega tudi zelo splošno korporativno poučen, naj nam bo dovoljeno, da objavimo v prihodnji številki njegovo glavno vsebino. (Dalje prihodnjič.)

Srednja šola

Šolski uspehi v Sarajevu

Dobili smo statistične podatke o uspehih sarajevskih dijakov in dijakinj.

Na sarajevski I. gimnaziji je 1160 dijakov. Od teh jih je izdelalo 397. V enem predmetu je imelo slabo oceno 210; v dveh predmetih 169; v več predmetih 348. Izključenih je bilo 65 dijakov.

Na sarajevski II. gimnaziji je 1339 dijakov. Zdelalo jih je 527. V enem predmetu je imelo slabo oceno 237; v dveh predmetih 205; v več predmetih pa 359. Izključenih je bilo 34 dijakov.

Na ženski gimnaziji v Sarajevu je 1422 dijakinj. Te so se pa takole odrezale ob polletju: Zdelalo je 669 dijakinj. Slabo oceno v enem predmetu jih je imelo 311; v dveh predmetih 104; v več predmetih 267. Izključili so 46 dijakinj.

Trgovska akademija šteje 268 dijakov. Zdelalo jih je 69. Slabo oceno v enem predmetu ima 29 učencev; v dveh 44; v več predmetih pa 111. Izključili so jih 9.

Na učiteljskišči je 123 učencev in učenk. Dobro jih je končalo poletje 49; 71 so jih slabo ocenili, izključili pa so 3.

V vseh zavodih je izdelalo 1711 dijakov in dijakinj, padlo pa 2525. Izključenih je bilo 159 dijakov.

Književnost

Ivan Zorec: „Iz nižav in težav“

Mohorjeva družba je izdala 417 strani obsegajočo knjigo Ivana Zorca, ki se je pred vsem zadnja leta s svojimi Večernicami o stiških belih menih izkazal kot zelo prizadeven slovenski pisatelj in čigar jezik je spričo svoje izklesanosti ter sočnosti pravi vzor slovenskega živega jezika. Saj se je pred časom celo zagrebški univ. prof. Ilešič pritoževal, da Zorceve povesti ne gradijo narodnega edinstva Jugoslovancev, marveč še večajo avtonomnost slovenščine...

V svojem najnovejšem delu opisuje Zorec svojo pot in rast »iz nižav in težav« siromašnih kmečkih razmer v ljudsko in srednjo šolo. Knjiga ima tri dele: S o m r a k (vidimo zdravega kmečkega otroka iz zdrave, pa uboge družine, ki ga, mrtvega na knjige, mlada vedoželjnost in hrepenenje ženeta iz domačih razmer v Ljubljano), S v i t a n j e (žipljenje siromašnega dijaka v Novem mestu, prebujanje osebnosti, borba z razmerami in idejnimi gibanji ondobne srednješolske mladine, znanje z Drugotinom Kettejem), Z a r j a (zaradi mladostne objestno-

SPREMENBA ZAKONA O SREDNJIH ŠOLAH.

G. prosvetni minister je v pooblastilu k finančnemu zakonu predložil narodni skupščini predlog, da se dovoli Zvezi fantovskih odsekov, Zvezi deklških krožkov in Slovenski dijaški zvezi delovanje na srednjih šolah. Narodna skupščina je predlog fin. zakona 14. t. m. sprejela. Prihodnje dni bo o tem sklepal senat.

Tako bo slovenska mladina zopet prišla do svojih kulturnih in telesno-vzgojnih organizacij, v katerih so se slovenski študentje združevali dolgo vrsto let, dokler niso bili l. 1931 oropani svojih organizacij

Univerza

Z BELGRAJSKE UNIVERZE SMO PREJELI SLEDEČ DOPIS:

Laž in ironija na belgrajski univerzi

Z začudenjem in z zgraženjem motri človek delovanje marksistične akademske mladine na belgrajski univerzi. Danes, po zlomu ljudske fronte v Franciji, po razsulu mednarodnih brigad in rdečega režima v Spaniji, po usodnih dogodkih, ki jih danes preživljajo bratje Čehi in Slovaki, še vedno s terorjem gospodari na belgrajski univerzi gmotno in od gotove strani tudi moralno dobro podprta kmunistična druhal in nemoteno seje seme razdora.

Trpek pomilovalen nasmeh zaigra človeku na licih, ko čuje v prostrani univerzitetni auli huronsko »internacionalo«. Kaj bi danes dejali tisti akademiki-heroji, ki jim lučke brle pod marmornatimi spominskimi ploščami, popisanimi z njih imeni? Kaj bi dejali tem »branilcem miru, svobode in demokracije«, tej »napredni in kulturni« mladini, ki na univerzitetnih tleh vzklika dinastiji kominterne, javno izsiljuje denar za rdečo Španijo, prireja spominske prireditve Maksimu Gorkemu, Andreju Barbiru in slične manifestacije svoje »nacionalne zavesti«?

Pretekli teden je tudi Aeroklub, ki naj bi služil nacionalnim interesom in državni obrani, prešel v roke tem destruktivnim in neodgovornim elementom. »Pacifistična in demokratska« omladina je kratkotalno z železnimi palicami in koli onemogočila vsak poiskus vpisa v klub drugače mislečim akademikom.

sli in viteškega zadržanja izključen. odhod v Ljubljano, prvi poskusi v pisateljevanju in prvi pisateljski kruh, spomini na Petra Bohinjca, Pavlino Pajkovo, Koseskega, Jakoba Aleševca — ob vsem pa rast in oblikovanje značaja).

Pot »Kotarjevega Naneta« iz nižav knjiške pa je ožarjena še s posebno gloriolo njegove matere, ki je navdse lep lik in kakršnih je hvale Bogu mnogo med našim narodom. Ona je tista, ki z ljubeznijo in žrtvami pazi na doraščajočega otroka, njena mila, a odločna roka ga vodi. Mati se veseli njegovih uspehov in pridnosti, se joče ob njegovih slabostih, ga vzpodbuja, kot ve le mati.

Spremljamo mladega fanta, ki je sprova nagnjen k pretepaštvu, kasneje ga napihujejo prvi uspehi in pohvale — in vidimo, kaj se pravi oblikovati svoj značaj, in kako je dijak Zorec z veliko voljo in samopremagovanjem šel za klicem svojega nepokvarjenega srca, za klicem, ki se je nekoč kasneje z njim pogumil Kette: »Izpopolnitev bodi moj edini vzor!«

Koliko takih in podobnih poti »iz nižav in težav« so že naredili znameniti slovenski možje in koliko jih še bodo! Sorazmerno stari pojdejo v srednjo šolo, rasli bodo ob

To je metoda moderne demokracije, metoda demokracije komunistične metropole — Moskve.

*

Senat univerze v Nimvegu je 4. febr. priredil študijski dan o rasizmu. Predavali so vseučiliški profesorji.

Od 9. do 11. februarja je bil v Amsterdamu 20. kongres nizozemskih dijakov. Predavali so vseučiliški profesorji o pravu, o flamski umetnosti, o Južni Ameriki, o Olandi in zgodovini.

V Tilbourgu (Nizozemska) so imeli katoliški dijaški študijske dni: Obnova sveta po naukih papeških okrožnic.

Akademiki!

Udeležite se duhovne obnove za akademike ki bo od 20. do 23. marca v Križankah.

ZGOVORNE ŠTEVILKE

V Rusiji so se v letu 1937 in 1938 zgodile te-le spremembe:

Od 7 članov osrednjega izvršilnega komiteja SSSR je ostal edini Kalinin.

Od 19 članov sveta komisarjev jih je ostalo še šest.

Od 27 članov predsedstva osrednjega odbora je ostalo sedem članov.

Od 11 predsednikov združenih republik sta ostala še dva.

Od petih maršalov sta ostala še Vorosilov Budieni.

Od 10 političnih komisarjev armade je ostal še eden.

Od osmih generalov, članov vojnega sveta, sta ostala dva.

Od 28 admiralov in višjih mornariških častnikov so ostali še trije.

Od 18 višjih komisarjev GPU ni ostal nobeden.

Številke so vzete iz sovjetskega časopisja in se nanašajo na najvišje funkcionarje sovjetske Rusije.

V Spaniji. Republikanska Spanija je umorila 10 škofov, po poročilih španskih škofov; 6000 svetnih duhovnikov; preganjanje je divjalo v 23 škofijah; v nekaterih je bilo umorjenih 80 odstotkov, v drugih do 50 odstotkov svetne duhovščine.

tujih mizah, doživljali bodo ponižanja in krivice — in vendar bodo graditelji slovenske kulture, kot so bile generacije pred nami, in bodo o svojih materah pisali tako lepo in s tako hvaležnostjo, da se jim bodo spričo nje zdele besede le slabotna podoba. Pisali bodo, kot so pisali Cankar, Pregelj, Zorec... o materi, ki bo, mučenica, tedaj že davno trohnela v zemlji.

»Pot ubožnega slovenskega dijaka iz nižav in težav«, ki jo bo povedal Ivan Zorec, so pravi in čisto sodobni »vzori in boji«, in moral bi jih brati vsak slovenski dijak, ki ljubi svojo mater in svoj narod. Naj bi mu ta knjiga bila v vzpodbudo!

Zlasti je treba opozoriti nanjo mlade literarne začetnike, ki bodo za svoje delo našli mnogo sočnih nasvetov in navodil. Spomini na Ketteja pa bodo posebno v literarno-zgodovinskem oziru zelo zanimivo prispevek.

Knjiga je pisana v živi dolenjščini, ki je bila prvi temelj slovenskega knjižnega jezika (Trubar, Levstik, Stritar, Jurčič), pripovedovanje je ozorno jedrnat, polno prijetnih prispodob in ljudske modrosti, ni niti malo utrudljivo. Brez dvoma piše Zorec v najboljši slovenščini, ki presega ono suho literarno in ki lahko služi za vzgled in kazipot mladim slovenskim prozaistom. Bič.